

Katedrová revolúcia agnosticizmu a ateizmu

Branislav Michalka

17. júna 2020 **História**

*Pokračovanie článku **Pozitivismus - revolučná filozofia 19. storočia***

Európsky vedecký svet, napriek tomu, že odmietol túto spoločenskú a pseudo-náboženskú metódu i riešenie, si osvojil pozitivistickú teóriu poznania, dogmatické ignorovanie a popieranie metafyzických príčin javov a ich podstat, a predovšetkým pozitivistické skúmanie spoločnosti, tzv. sociológiu. S pribúdajúcimi desaťročiami 19. storočia sa počet presvedčených popieračov metafyziky, na európskych univerzitných katedrách neustále, zväčšoval. Pokiaľ bolo v 17. storočí škandalom, keď nejaký vedec nebol kresťanom a v 18. storočí aspoň deistom, tak v 19. storočí začínalo byť škandalom, pokiaľ sa nejaký vedec k náboženstvu hlásil a predovšetkým ak odmietal tzv. „prísne vedeckú metódu“, ktorá všetko myslenie a skúmanie, ktoré sa neopieralo o zmyslové vnemy a s nimi pracujúce „prírodné vedy“, odmietala.

V priebehu 19. storočia sa pozitivistickej revolúcii, vďaka úspechom techniky, podarilo presvedčiť ľudí, že pravda je to, čo funguje a nie ako hovorí sv. Tomáš „zhoda rozumu s vecou.“

Pozitivistický prístup hlboko ovplyvnil celý európsky spôsob myslenia, a to aj u veriacich vedcov. Tí prijali experimentálne metódy prírodných vied, ktorých výsledky sa dali odmerať, zvážiť a viditeľne použiť, pričom náboženstvo začalo hrať pre nich rolu istej nadstavby, ktorá nemá nič do činenia s racionálnym poznaním a je len predmetom mystického zážitku. A ten sa nedá skúmať prírodnými vedami. Neveriaci vedci sa neobťažovali ani s takýmto prístupom. Všetci pozitivistí a novopositivistí ako napr. Carnap či Russell označovali akýkoľvek výrok s metafyzickým pozadím za „bľabotanie“ a nezmysly, ktoré nemajú žiadnu výpovednú hodnotu.

Postupom času sa dosiahlo v tzv. vzdelaných vrstvách to, že všetci hovorili minimálne o dvoch spôsoboch poznania: vedeckom a nevedeckom, pričom to vedecké bolo, samozrejme, posvätné a žiadúce. Pre zarytých pozitivistov existovalo len jedno poznanie – vedecké, čiže pozitivistické. Byť veriacim, či dokonca používať pri poznávaní sveta a vecí iné metódy ako metódy prírodných vied sa pomaly, ale isto, stalo predmetom posmechu a pohrdania. A tak je to podnes.

Z vyšších kruhov sa tento spôsob myslenia preniesol aj na ľud, ktorý vždy rád napodobňuje vyššie kruhy. Oslnený technickým pokrokom uvažoval nasledovne: Boh niečo sľubuje, ale nikto to nevidí a nedá sa to ani odmerať, ani experimentálne overiť, oproti tomu vedci, čo sľubujú, to aj splnia. Keď povedali, že vyletia do kozmu, tak aj vyleteli, vyrobili autá a lietadlá, televízory aj telefóny; všetko na vedeckom podklade. Ergo, vedecké myslenie je pravdivé, lebo funguje. To, čo nefunguje, čiže sa nedá experimentálne overiť, to nie je pravdivé, alebo lepšie a pozitivisticky – tým sa netreba vôbec ani zaoberať. Je to zbytočné a čo je horšie, je to škodlivé.

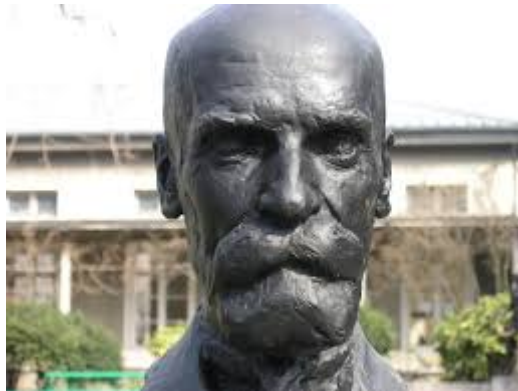
Pozitivismus v myslení vykonal za 100 rokov viac než celá Francúzska revolúcia. A navyše aj u tých, čo zostali veriacimi. Na to, aby sa súčasný človek mohol vzoprieť tejto forme uvažovania, tak by musel zmeniť

celú civilizačnú bázu a vytvoriť takú, v ktorej nie je kritériom pravdy funkčnosť. To by prinieslo úpadok techniky a všetkých pokrokových vymožeností, a na to si žiadny moderný človek netrúfne. Avšak ak by si aj trúfol, tak by mu to nebolo nič platné. Z rozbehnutého vlaku techniky sa nedá vyskočiť. Kto to urobí, ten sa zabije. Technický svet okolo neho si vyloží jeho správanie ako slabosť a zničí ho. Bude pohltенý, ako štát bez zbraní. Pozitivismus, prírodné vedy a technika prinášajú totiž moc, viac moci, a preto fungujú lepšie. Viac techniky rovná sa viac moci. Kto zaostane, bude zničený, lebo funguje zle. A nie je teda pravdivý.

V stredoveku, v kresťanskom veku par excellence, ktorý bol kresťanský nie preto, že by bola viera vtedajších kresťanov lepšia ako kresťanov v iných dobách, ale preto, lebo aplikácia viery na spoločnosť bola autenticky kresťanská, to “nefungovalo”. Táto spoločnosť nefungovala; výkon a funkčnosť, to nebolo jej cieľom. Cieľom bola spása duší. Kanalizácia nefungovala. Ale pozitivismus nás zachránil. Organizuje nás vedecky.

Sociológia - za lepšie fungujúcu spoločnosť

Keď už boli viac-menej všetci stotožnení s faktom, že vedecké myslenie je najlepšie, lebo najlepšie funguje, prišiel ďalší veľký génus pozitivismu, Émile Durkheim, syn rabína z Lotrinska. Comtovo renomé ako šíriteľa militantného agnosticizmu a ateizmu sa síce ujalo, avšak spoločenská aplikácia jeho metód očividne upadla do zabudnutia. Bolo ju potrebné reštartovať a pokúsiť sa vedecky riadiť spoločnosť.

Emile Durkheim

zdroj: wikipedia

Durkheim domyslel kvality vedeckého myslenia nasledovne: vedecké myslenie je najlepšie, a preto ak chceme poznávať svet a žiť vedecky, to znamená najlepšie, potom musíme vo všetkých odvetviach ľudského života, ktorý aspiruje na vedu (najlepší život), používať tie isté modely skúmania ako v prírodných vedách. Ak chceme, aby to fungovalo. V spoločenských vedách, ktoré v dobe kresťanského temna zrejme nefungovali, treba použiť tie isté metódy ako vo vedách prírodných.

Spoločenské, čiže sociálne javy, majú byť predmetom skúmania vedeckého, čiže pozitivistického, s vylúčením akéhokoľvek metafyzického bludu. Takto vedecky a objektívne preskúmaná spoločnosť, jej vnútorné vzťahy, ktoré sú pre Durkheima, podobne ako fyzikálne javy, nezávislé na jednotlivcoch, bude dokonale rozpoznaná a bude následne organizovaná po novom, vedecky a k všeobecnému blahu a spokojnosti.

Zo skúmania spoločnosti má byť vylúčené akékoľvek filozofické „bľabotanie“ a má sa jednať o čisto empirický výskum. Sociálne fakty rozdelil Durkheim na materiálne a nemateriálne. Aby sa vyhol metafyzike, vynašiel pojem „kolektívneho vedomia“, ktoré vysvetľovalo všetky spoločenské javy, tvrdošijne sa

vzpierajúce jednoduchému empirickému výskumu, ako produkt tohto typu "vedomia", ktoré zároveň akoby existovalo aj neexistovalo.

Vznáša sa ako určitá forma nenáboženského božstva nad ľudstvom a zhromažďuje, koordinuje a reguluje všetky podnety jednotlivcov do kolektívnych stereotypov, akým je napr. morálka. Zároveň ale Durkheim tvrdil, že ak by ľudia zanikli, tak by zaniklo aj toto kolektívne vedomie. Ako je možné, že je na jednej strane nezávislé na ľuďoch a zároveň závislé od ich existencie, to sa dodnes nepodarilo vysvetliť.

Môžeme opäť pozorovať zaujímavý jav: všetci maniaci sekularizácie nakoniec pod tlakom ľudskej prirodzenosti dospievajú k tým najkomickejším formám náboženského šialenstva a sú schopní, ako povedal už Chesterton, uctievať čokoľvek, len aby nemuseli uctievať Boha. Čím hlúpejšie sú ich vedecké božstvá, s tým väčšou uvzatosťou sú schopní obhajovať ich existenciu. Durkheim stotožnil náboženstvo s rituálom a nie s Bohom. Podľa neho bol súhrn rituálov a totem symbolom komunity, niečo ako viditeľné a ritualizované kolektívne vedomie. Preto nakoniec vedecky dospel k vedeckému „občianskemu náboženstvu“ pre novú vedeckú dobu, ktorá bude modernú spoločnosť viesť a upevňovať v rituáloch slobody, rovnosti a spolupráce, čo sú len modifikované frázy jakobínského teroru z Francúzskej revolúcie.

Konštantnosť nutkavých reakcií sekularizmu

Môžeme konštatovať, že vždy, keď sa začne medzi nepriateľmi kresťanského náboženstva hovoriť o vede, empirizme, pozitivizme a odmietaní metafyziky, tak vždy sa s neklamnou istotou buď zatajuje tendencia k nejakému bláznivému kultu, ktorý spočíva na stvorených veciach, alebo sa tento kult otvorene deklaruje. Odrazu sa to, od čoho je každý kresťan oslobodený tým, že sa klania pravému Bohu, stáva predmetom nových pohanských kultov: spoločnosť, ľudstvo, sloboda, rovnosť, národ, rasa, kolektívne vedomie. Toto všetko má vo svojej vulgárnej podstate čisto pohanskú povahu a nie je to v žiadnom prípade krok vpred, ale naopak, je to návrat k pohanskému primitivizmu, v ktorom sa stáva predmetom kultu to, čo je viditeľné a hmatateľné. Vedecká frazeológia slúži len na zamaskovanie týchto skrytých cieľov.

Novoveká revolúcia je útokom na Boha a zjavené náboženstvo. Hovorí vždy o pokroku a lepšej kvalite, o akejsi tretej ceste medzi pohanstvom a kresťanstvom. Konštantnosť ľudskej povahy však nepozná tretiu cestu. Existujú len dve: buď pohanstvo, alebo kresťanstvo. Spoločnosť, ktorá sa vzdá kresťanstva automaticky upadá späť do pohanstva aj keby to maskovala akýmikoľvek vedeckými frázami.

Pozitivizmus revolučne premenil spoločnosť. Vsugeroval vedeckej elite kult empirie a tento kult sa preniesol na masy. Tým revolučne zmenil vnímanie metafyziky. Z niečoho, čo bolo vnímané ako kladné a normálne, na niečo, čo je chybné, či dokonca patologické. Drobná každodenná práca, ako ju propagoval ďalší zo ctiteľov pozitivizmu – T. G. Masaryk, sa podarila.

Pozitivizmus bol a je typickou revolučnou ideológiou. Začína odmietaním zjaveného náboženstva aj akejkoľvek metafyziky a končí v obhajobe takých nezmyslov, akými je kolektívne vedomie a jeho rituály a kult. Všetci bojovníci proti metafyzike vykazujú jeden zaujímavý rys – správajú sa vždy tak, ako by metafyzické otázky, ktoré odmietajú, boli rovnako reálne ako ich empirické výskumy. Hľadajú nejaký kult, aj ten najhlúpejší, s posadnutosťou, ktorá je skutočne metafyzická. Na počudovanie, metafyzika funguje a dá sa experimentálne overiť na všetkých revolučných ideológiách a ich predstaviteľoch. Vždy to končí rovnako – v pohanskom šialenstve.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/katedrova-revolucia-agnosticizmu-a-katolicizmu/>